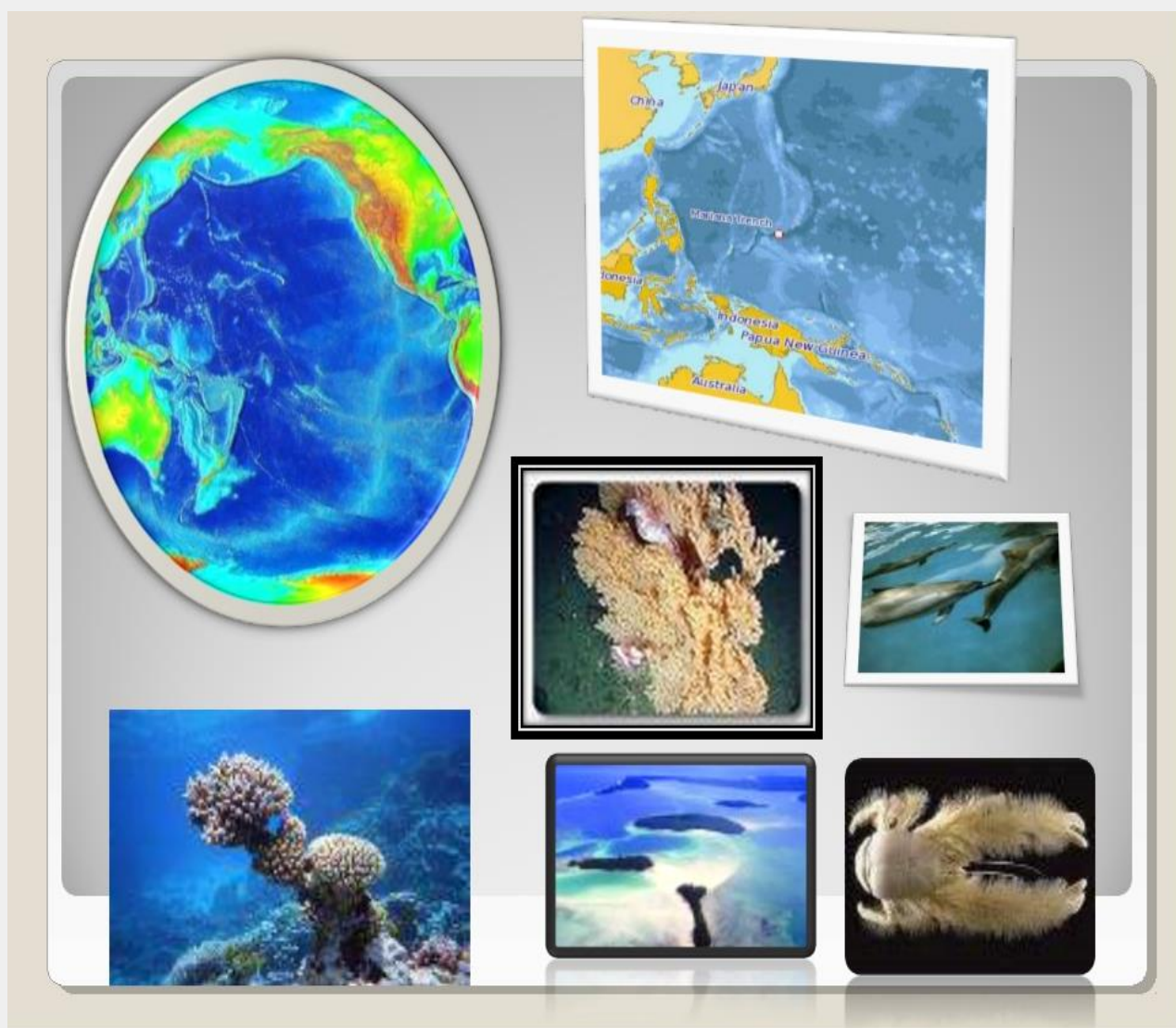

Жаратылыстану әлемі

қысқа мерзімді сабақ жоспары

5 сынып

«Жаратылыстану әлемі» жұмыс дәптерінде жаңартылған оқу бағдарламасына толығымен сәйкес және оқушылардың логикалық ойлау қабілетін және жаратылыстану ғылымдары негізін зерделеуге шығармашылық тәсілмен дамытуға жол ашады. Дәптердегі оқушылардың жұмысы қалыптастырушы бағалаумен жүзеге асады.

Жұмыс дәптерін дайындаған Утегенова В.Ғ.

Тақырыбы: Жаратылыстану-табиғат туралы ғылым жиынтығы

1 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдаңыз.

	
	
Химия, биология, астрономия, экология	

2 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдап, сөйлемді толықтырыңыз: *Жаратылыстану Табиғаттану, Адамтану*

пәні арқылы біз қоршаған ортаны, табиғатты оқып үйренеміз. Жаратылыстану ғылымдарына химия, биология және физикадан басқа , және сияқты табиғатты зерттейтін ғылымдар жатады. ғарыш кеңістігіндегі жекелеген денелерде немесе денелер жүйесінде болып жатқан құбылыстарды зерттейді. Ал ағзалардың бір-бірімен және қоршаған табиғи ортамен әсерлесу заңдылықтарын зерттейтін табиғаттану ғылымы деп аталады.

Біз осы пән арқылы айналамыздағы қоршаған табиғатты, жануарлар мен өсімдіктерді, және өзімізді танып білеміз, себебі да табиғаттың бір бөлігі.

3 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

География жер беті табиғаты туралы, халықтар мен олардың шаруашылық іс-әрекеттері туралы зерттейтін ғылым.	Дұрыс	Бұрыс
Тұңғыш рет аспан денелерін жай көзбен емес, арнайы құрал – үлкейткіш оптикалық түтіктің жәрдемімен зерттеген американдық ғалым Н. Армстронг болды.		

Ауыл-шаруашылық географиясы ауа-райының өзгеруі және жердің сілкіну себептерін зерттейтін сала.		
Дәрі-дәрмектерді жасау кезіндегі химиялық үрдістерді зерттейтін химия саласы фармацевтика деп аталады.		
География жер беті табиғаты туралы, халықтар мен олардың шаруашылық іс-әрекеттері туралы зерттейтін ғылым.		
Тұңғыш рет аспан денелерін жай көзбен емес, арнайы құрал – үлкейткіш оптикалық түтіктің жәрдемімен зерттеген американдық ғалым Н. Армстронг болды.		

Тақырыбы: Табиғатты ғылыми тану әдістері

1 тапсырма

Әр суретке қажетті бақылау құралын таңдаңыз: дүрбі, үлкейткіш әйнек, микроскоп.

2 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
«Әдіс» ұғымы грек тілінен аударылған.	☐	☐
Өлшеу кезінде біз сандық мәндерді анықтаймыз.	☐	☐
Өте кішкентай тірі ағзаларды бақылау үшін үлкейткіш әйнек тіпайдалануыңыз керек.	☐	☐
Метеорологтар жасанды серіктер мен аэростаттар көмегімен ауа райын бақылайды.	☐	☐

3 тапсырма

Төмендегі сұрақтардың бір ғана дұрыс нұсқасын таңдаңыз.

- Табиғатты тану және түсіну үшін ең алдымен не істеуіміз керек?
 - шулап алу керек
 - көзіңізді жұму керек
 - оны бақылау керек
 - суретке түсіру керек
- Бақылау кезінде қалай киінуіміз керек?
 - сәнді көйлек киіу қажет
 - қалың киіну қажет
 - ниндзя секілді киіну қажет
 - қоршаған ортада білінбейтіндей киіну қажет

3. -Табиғаттанудың қандай негізгі әдістерін білеміз?

A. есте сақтау, ойлау, салыстыру

B. салыстыру мен есте сақтау

C. бақылау, тәжірибе, өлшеу

D. өлшеу мен жөндеу

4. Табиғатты бақылау құралдарын таңдаңыз.

A. сызғыш, өшіргіш, қалам

B. терезе, есік, дуал

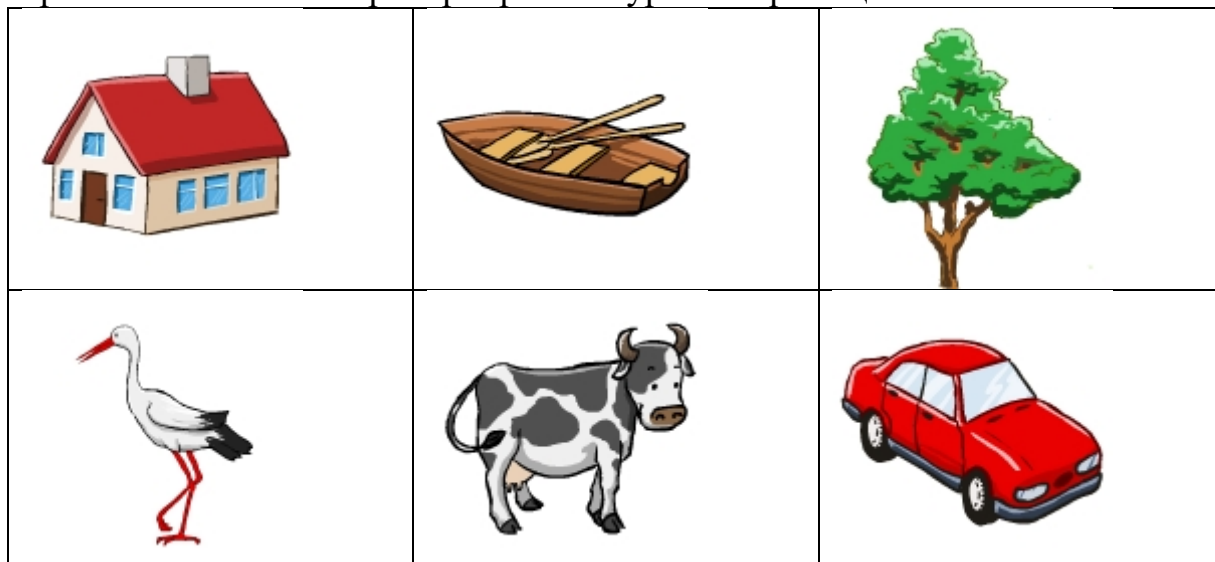
C. бақылау, тәжірибе, өлшеу

D. үлкейткіш әйнек, микроскоп, Жер серіктері

Тақырып: Табиғатэлементтері

1 тапсырма

Тірі табиғат элементтері бар бірнеше суретті көрсетіңіз.

2 тапсырма

Әр қатарда үйлеспей тұрған сөзді табыңыз.

тау / тас / гүл / аспан

жануарлар / түймедақ гүлі / саңырауқұлақ / өсімдіктер

ағаш / мектеп / шөп / ауа

3 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
Табиғат – олбіздіқоршағанбүкіләлем.	☐	☐

Табиғатты құраушы элементтерді ұш топқа бөлуге болады.		
Тыныс алу, қоректену және көбею секілді тіршілік белгілері өлі табиғатқа тән.		
Өлі табиғат – табиғаттың жансыз бөлігі, мысалы, жер қыртысын құрайтын ауа, су және тау жыныстары.		

4 тапсырма

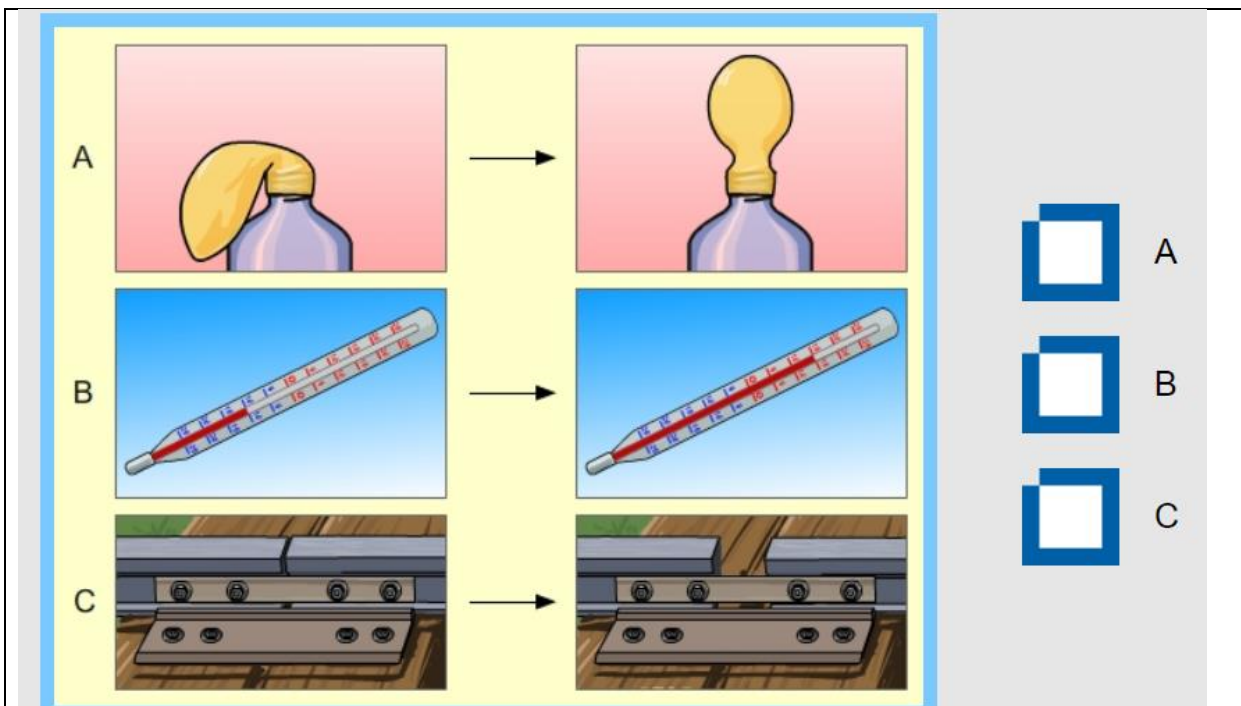
Екі бағананы мағынасы бойынша сәйкестендіріп, дұрыс тұжырымдамалар құрастырыңыз.

Су – бұл өмір және			тірі ағзалардан тұрады
Жер қыртысы топырақты құрайды,			ал топырақсыз өсімдіктерге тіршілік жоқ.
Өлі табиғат – табиғаттың жансыз бөлігі,			бүкіл тірі ағзалардың тіршілік етуіне су қажет.
Тірі табиғат – микроағзалар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер мен жануарлар секілді			дем алу үшін қажетті газ - оттегі бар.
Ауаның құрамында түгелдей дерлік тірі ағзаларға			мысалы, жер қыртысын құрайтын ауа, су және тау жыныстары.

Тақырыбы: Температураның қатты денелерге, сұйықтықтарға және газдарға әсері

1 тапсырма

Температураның жоғарылауын көрсетіп тұрған сұлбаны табыңыз.

2 тапсырма

Топтастырңыз

Қатты денелер	Сұйықтар	Газдар

Қажет мысалдар: *тас, су, пар, қарандаш, сүт, ауа, дінтер, телефон, сұйық май, одеколон, кітап, стол, бензин, көмір қышқыл газы*

3 тапсырма

Температураның қатты денелерге, сұйықтықтарға және газдарға әсерін көрсетіңіздер:

- Пішіні мен көлемі сақталмайды
- Көлемін сақтайды, бірақ пішінін сақтамайды

- Өз пішінін және көлемін сақтайды

Тақырыбы: Дене салмағы

1 тапсырма

Төменде келтірілген объектілердің ішінен Жердің ауырлық күшінің әсері жоғарырақ болып тұрғанын таңдаңыз.

2 тапсырма

Суреттегі заттар нені өлшейді:

Масса, ұзындық, көлем

3 тапсырма

Кестені толтырыңыз:

Заттар		
Қатты	Сұйық	Газ

- Сақтау қиын
- Пішіні бар

- Ыдыстың пішініне ие
- Оны қысу мүмкін емес
- Тұрақты көлемге ие
- Тұрақты көлемі болмайды
- Оны айыру қиын

Тақырыбы: Өртүрлі заттардан тұратын денелердің массасы

1 тапсырма

«Құм»

Мақсаты: Құмның пішінін қарастыру.

Материалдар. Таза құм, лоток, лупа.

Тәжірибеоік жұмыс: Таза құмды алыңыз және науаға оны құйыңыз.

Балалармен бірге лупа арқылы құмның формасын қарастырыңыз. Ол өртүрлі болуы мүмкін; шөл далада ромб формасы бар екенін айтып беріңіз.

Өр құмды алып, оның қандай сусымалы екенін сезіну керек.

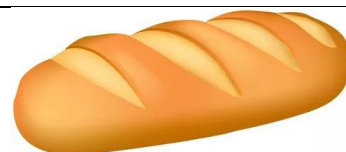
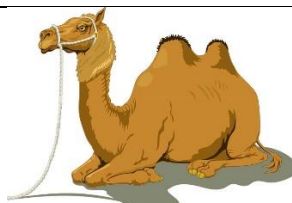
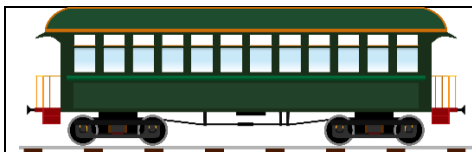
Жасалған тәжірибенің қорытындысын жазыңыздар:

2 тапсырма

Массаны килограммен анықтаңыз:

Қалай ойлайсын, суреттегі өрбір заттың массасы қандай? Неге осылай шештің? Массаның жаңа өлшем бірлігші қандай? Ол туралы не білесің?

400г. 90кг. 5г. 500мг. 5ц.
12т.

Тақырыбы: Физикалық шамаларды өлшеу аспаптары

1 тапсырма

Өлшеу құралдары нені өлшейтінің атаңыздар:

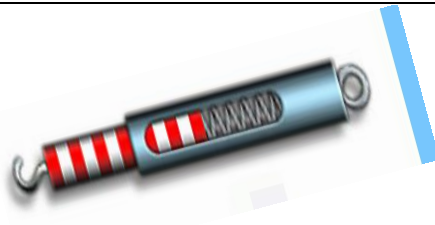
таразы

денсиметр

гидрометр

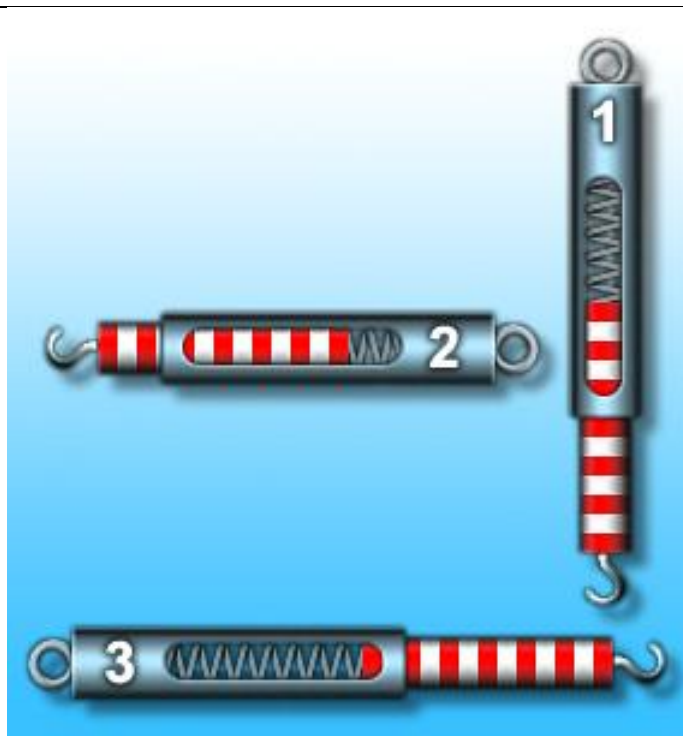

динамометр

- салмақ пен массаны өлшеуге
- серпінуді өлшейді
- сұйқтардың тығыздығын өлшейді
- қараңғы мен жарықты өлшейді

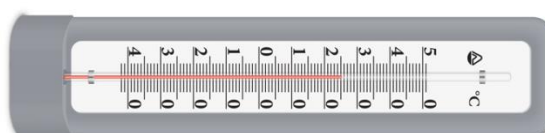
2 тапсырма

Қай динамометрге көбірек күш түсірілген?

3 тапсырма

«Термометр қалай жұмыс істейді?»

Мақсаты: Термометр қалай жұмыс істейді?

Материалдар: Бөлмеге арналған термометр немесе дала термометрі, мұз текше, шыныаяқ.

Тәжірибе жұмысы: Термометрдегі сұйықтық бар шарикті саусақпен қысыңыз. Шыныаяқ суға құйыңыз және оған мұз салыңыз.

Араластырыңыз. Термометрді сұйықтық бар шар орналасқан бөлікке суға салыңыз. Термометрдегі сұйықтықтың бағанасын қалай ұстап тұратынын қайтадан қараңыз.

Тәжірибенің нәтижесін жазыңыздыр:

Тақырыбы: Газдардың қасиеттері

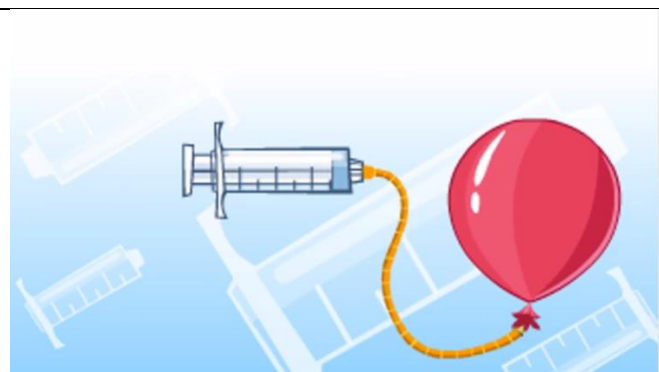
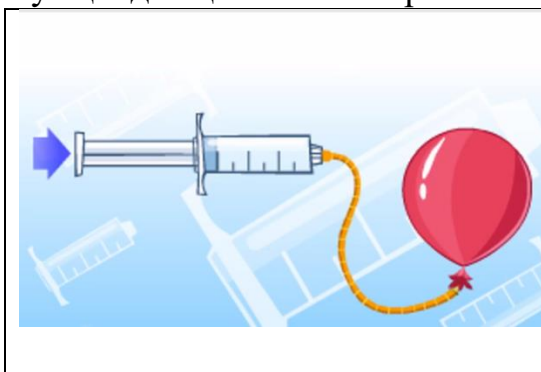
1 тапсырма

Заттың әр күйін сай келетін қасиетімен сәйкестендіріңіз.

	Қатты дене	Сұйық және газ	Газ
Көлемінің өзгеруі қиын	☐	☐	☐
Белгісіз пішін	☐	☐	☐
Тығыздығы төмен	☐	☐	☐

2 тапсырма

Ауа қандай қасиетін өзгертті:

3 тапсырма

«Ауаның қасиеттері»

Мақсаты: Балаларды ауа қасиеттерімен таныстыру.

Қажет материалдар: Хош иістендірілген майлықтар, апельсин қабықтары және т. б.

Тәжірибе жұмысы: Хош иісті майлықтарды, апельсин қабықтарын және т. б. алыңыз. Бөлмеде таралған иістерді сезіну қажет.

Тәжірибе қорытындысын жазыңыздар:

Тақырыбы: Сұйықтықтың қасиеттері

1 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдаңыз: (нақты, тұрақсыз, азырақ, көптеу, қиын, жеңіл)

Сұйықтардың пішіні , және пішіннің өзгеруі .

Сұйықтың көлемі , және көлемнің өзгеруі .

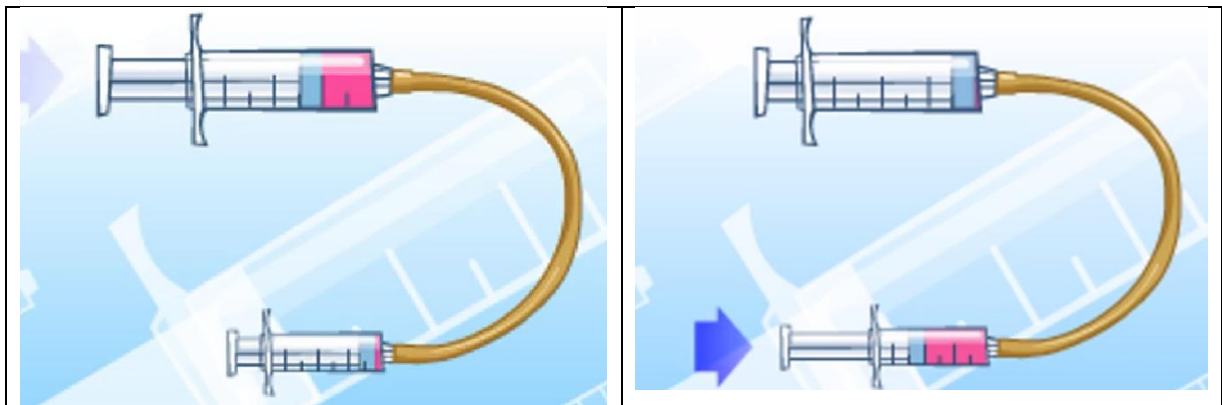
Қатты денелермен салыстырғанда көптеген сұйықтардың тығыздығы .

2 тапсырма

Шприцті басқан кезде болатын өзгерістерге назар

аударыңыз. Сұйықтықтың өзгеріске түсетін қасиеті:

Сұйықтықтың өзгеріске түспейтін қасиеті:

3 тапсырма

«Су қатқан кезде не өзгереді?»

Мақсаты: Қар жылуын қалай сақтайтынын анықтау. Қардың қорғаныс қасиеттері неде екенін анықтау? Мұздағанда су кеңейетінің дәлелдеу.

Тәжірибе барысы: Бірдей температурада суы бар екі бөтелке (банкалар) далаға шығарылады.

Біреуін қарға батырып, екіншісін жер бетіне қалдырыңыз. Банкадағы сулар қандай жағдайға түсті?

Тәжірибенің қорытындысын жазыңыздар:

Тақырыбы: Қатты денелердің қасиеттері

1 тапсырма

Қатты денелерді сипаттайтын қасиеттерді таңдаңыз.

тығыздық – жоғары / төмен
 көлемі – нақты емес / нақты
 көлемінің өзгеруі – оңай өзгереді / өзгерту қиын
 пішіні – нақты / нақты емес
 пішінінің өзгеруі – өзгерту қиын / оңай

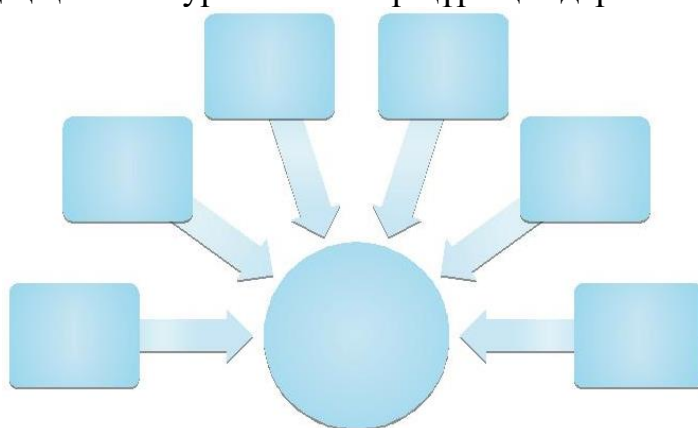
2 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
Ермексаз қатты дене емес, себебі ол өзінің пішінін оңай өзгертеді.	☐	☐
Ұн – бұл кішкентай түйіршіктерден тұратын, аққыш қатты дене.	☐	☐
Пенопласт қатты дене емес, себебі ол оңай сығылады.	☐	☐
Температура өзгергенде қатты денелер ұлғаяды немесе сығылады.	☐	☐

3 тапсырма

Қатты денелердің қасиеті туралы кластер құрыңыздар:

Тақырыбы: Атмосфераның ластануы

1 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдаңыз: бұрша, қышқыл жаңбыр, қар, жаңаормандар пайда болуының, ормандар жойылуының, атмосфераға,

топыраққа, суға, темір, фосфор, күкірт, Жанармай, Электр энергиясы, Көмір, көмірдің, ағаштың, қағаздың.

мен жылу өндіру үшін жұмсалатын көп мөлшерін жаққанда, электр станциялары және жылу жүйелері атмосфераға көп көмірқышқыл газын бөледі. Егер жағылған көмір қоспасымен ластанған болса, онда улы газ, яғни күкірт қышқылы, таралады. Сосын бұлттарға сіңіп, негізгі себебі болатын түрінде Жерге түседі.

2 тапсырма

<https://bilimland.kz/kk/courses/zharatylystanu/ehkologiya/lesson/atmosferanyng-lastanuy> сайтынан бейнероликті қараңыз.

Ал сіз атмосфераның ластануы жайлы не ойлайсыз? Адамдар оны азайту үшін қандай шаралар қолдануы қажет?

3 тапсырма

Суреттегі құбылыстар ауаға қандай әсер етеді?

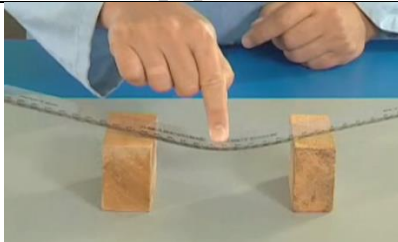

**Тақырыбы: Дененің деформациясы
(созылу, сығылу, жылжу, иілу, айналдыру)**

1 тапсырма

Сәйкестендіріңіз

Созылғыштық	әсер етуші күштің әрекеті тоқтағаннан кейін дененің өзінің бастапқы пішінін қайтара алу қасиеті.
Сынғыштық	дененің қалдық немесе қайтымсыз деформациясының әсерімен болатын пішін өзгеруі.

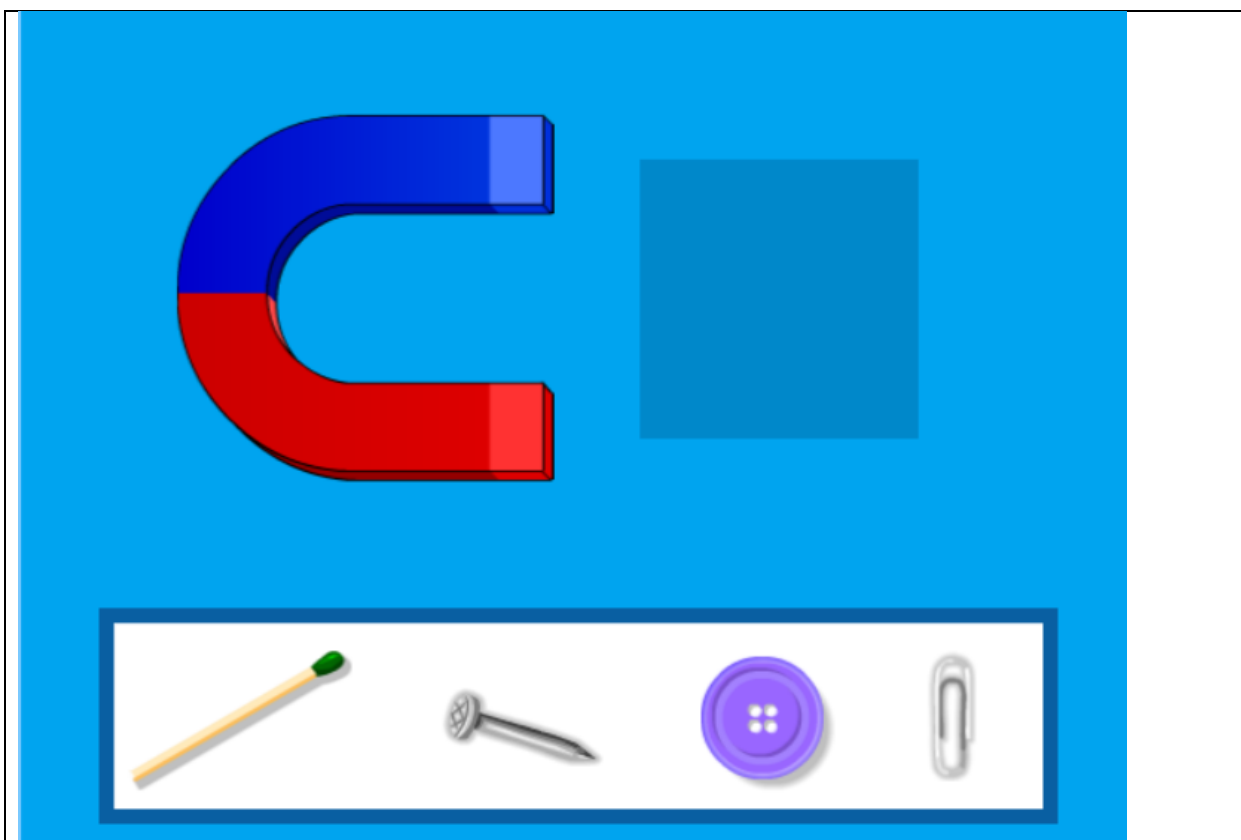
Серпімділік	дененің пішінін өзгерту кезіндегі оңай сыну қасиеті.	
2 тапсырма Қандай деформация болды?		
		
Пластмасса сызғыш	Мыс пластинасы	Бор кесегі
3 тапсырма Суретке сәйкес дене қасиеттерін көрсетіңіз.		
	пластикалық серпімді сынғыш	
Ермексаз		
	пластикалық серпімді сынғыш	
Резеңке		

 Стақан	пластикалық серпімді сынғыш
 Кірпіш	пластикалық серпімді сынғыш
 Мыс	пластикалық серпімді сынғыш

Тақырыбы: Магниттік және электрлік құбылыстар

1 тапсырма

Қай зат магнитке тартылатынын бақылаңыз.

2 тапсырма

Магниттік әсерлесу процесі жүретін жағдайларды көрсетіңіз.

3 тапсырма

Көрсетілген тәжірибені әңгімелеп беріңіздер:

Тақырыбы: Механикалық қозғалыс, тепе-теңдік, табиғаттағы күштер

1 тапсырма

Суретте қандай күштер көрсетілген: итеру немесе тарту?

2 тапсырма

Теңгерілген күштер дене қозғалысында ешқандай өзгеріс туындатпайды. Бірдей мәнге тең екі күш және бір-біріне қарама-қарсы бағытталған болса, олар теңгерілген деп аталады. Денеге әсер етуші екі күш бір-біріне тең емес болса, олар теңгерілмеген деп аталады. Теңгерілмеген күштер дененің жылдамдығын арттыра, төмендете немесе бағытын өзгерте алады. **Теңгерілген күштерді сипаттайтын бірнеше суретті таңдаңыз.**

3 тапсырма

Доп неліктен секіреді, түсіндіріп беріңіздер:

Тақырыбы: Жарықтың сынуы

1 тапсырма

Суретте болған құбылыстарды түсіндіріп беріңіздер:

2 тапсырма

«Көлеңке қалай пайда болады»

Мақсаты: Көлеңке қалай пайда болатынын түсіну, оның жарық көзіне тәуелділігі.

Барысы:

- 1) Көлеңке театрын көрсету. Барлық заттар көлеңке беретіндігін анықтау. Мөлдір заттар көлеңке бермейді, өйткені жарық арқылы өтеді, қараңғы заттар көлеңке береді, өйткені жарық сәулесі аз көрінеді.
- 2) Көше көлеңкелерін бақылау. Көшеде көлеңке қарастыру: күндіз, кешке және таңертең түрлі заттарды байқау;

Бақылаудың қорытындысын түсіндіріп жазыңыздар.

3 тапсырма

«Күн қояндары»

Мақсаты: күн қояндарының пайда болу себебін түсіну, күн қояндарын шығаруды үйрету (айнамен және жылтыр заттармен жарықты көрсету).

Барысы: Жарық сәулесін ұстап, оны қажетті бағытта бағыттап, оларды жасыру.

Қорытындысын түсіндіріп жазып беріңіздер.

Тақырыбы: Әртүрлі заттардың қоспалары

1 тапсырма

Суреттегі мысалдар қандай қоспалардан тұрады?

2 тапсырма

Қандай заттардың қоспасынан жасалғанын анықтаңыздар:

3 тапсырма

«Сулы құм»

Мақсаты: Балаларды сумен құм қоспасымен таныстыру.

Материалдар: Сулы құм, құм үшін қалыптар.

Барысы: Су мен құмды араластырыңыздар. Сулы құмды алақанға алып, шашып көріңіз, бірақ ол алақан кесектермен құлайды. Құмға арналған қалыптар дымқыл құммен толтырып, оны бұраңыз. Құм пішінді сақтайды. Тәжірибенің қорытындысын түсіндіріп жазыңыздар.

Тақырыбы: Химиялық элементтер мен қосылыстар

1 тапсырма

«Түсті көпіршіктер»

Мұндай бір эксперимент үшін сізге қажет:

жеміс шырыны;

күнбағыс майы;

2 қысқыш таблеткалары;

мөлдір сыйымдылық.

Барысы: Шыны ыдыстың жартысынан көбі шырынға толтырады.

Судың үстіне май құйып, шипучие таблеткаларын тастайды.

Таблеткаларды еріту кезінде пайда болатын көпіршіктер шырынды басып, майды бояйды.

Ыдыстың шетіне тиіп, көпіршіктер жарылады, шырынның тамшылары ыдыстың түбіне түсіріледі.

Қорытындысын бақылап жазыңыздар.

2 тапсырма

«Түсті көбік»

Көп түсті көбік жасау үшін сізге қажет:

150 мл сутегі тотығын бөтелкеге құйыңыз, ыдыс тазалағыш сұйықтық пен бояғышты аздап қосыңыз.

5 г ашытқы мен 35 мл суды бөлек араластырыңыз, бөтелкеге құйыңыз.

Қандай құбылыс көрдіңіздер, бақылау нәтижесін түсіндіріп беріңіздер.

Тақырыбы: Инерция дегеніміз не?

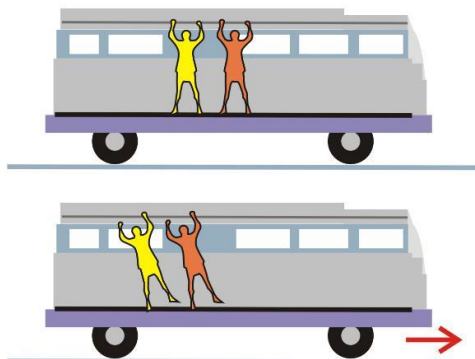
1 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдап, сөйлемді аяқтаңыз: *артқа шалқаямыз, көлікпен бірге қозғаламыз, алға еңкейеміз, тартылыс күшін, инерция күшін механикалық күшті.*

Трамвай қозғала бастағанда, біз .

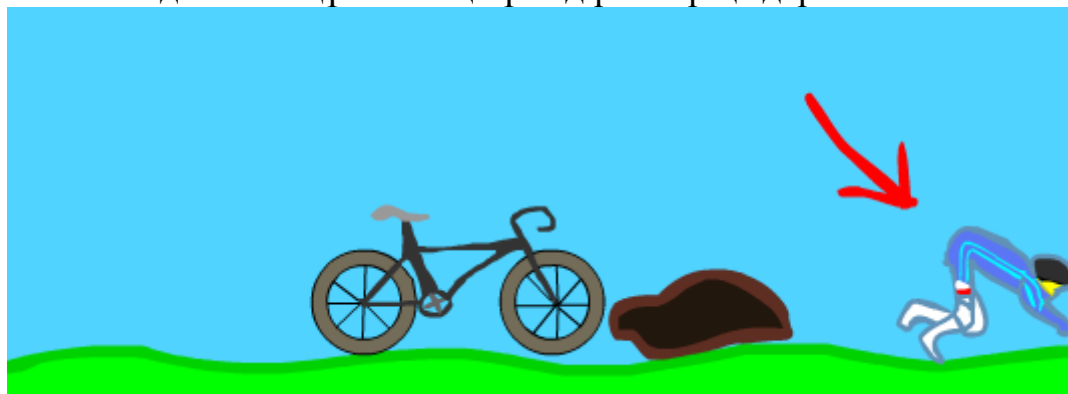
Трамвай тоқтағанда, біз .

Аталған құбылысты жүріп бара жатқан автокөлік тарапынан сипаттағанда, біз жиі қолданамыз.

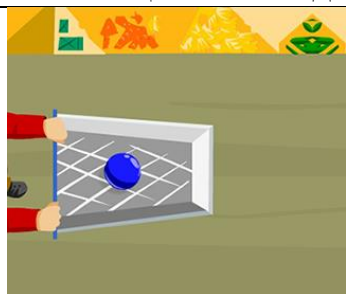
2 тапсырма

Велосипедші неге құлағаның түсіндіріп беріңіздер:

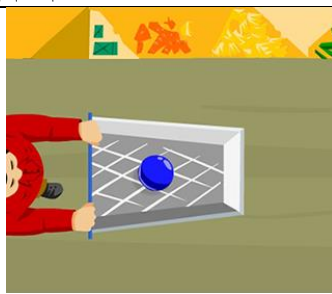
3 тапсырма

Шардың қай бағытта қозғалатынын анықтап, ұяшықты басқанда ашылатын тізімнен қажетті сөзді таңдаңыз

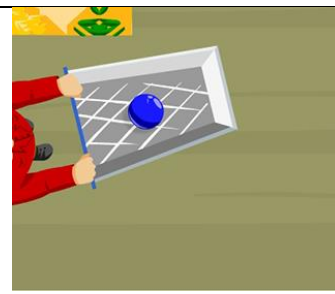
Арба қозғалысы үдейді

алға
артқа
солға
оңға

Арба қозғалысы
баяулайды

алға
артқа
солға
оңға

Арба бұрылады

алға
артқа
солға
оңға

Тақырыбы: Санырауқұлақтар.

Саңырауқұлақтардың түрлері және олардың маңызы

1 тапсырма

Жеуге жарамды саңырауқұлақтарды таңдаңыз.

Майкұлақ

Ақ саңырауқұлақ

Қайың
саңырауқұлағы

Қолшатыр
саңырауқұлағы

Еуропа арамқұлақ
саңырауқұлағы

Шыбынжұт

2 тапсырма

Мақсаты: саңырауқұлақтардың шляпалары әртүрлі заттарды (соның ішінде зиянды заттарды да) сіңіреді деген қорытындыға тәжірибелік жолмен келу; қалада және жолдардың маңында саңырауқұлақтарды жинамау.

Материал: саңырауқұлақтар түрінде кесілген жөкелер; таза және лас суы бар тәрелкелер.

Тәжірибе барысы:

Үстелдерде таза және лас суы бар табақшалар және жөке бар. Жөкені таза суға түсіріңіз. Су қайда бөлінді? Ол жоғалды, сіңірілді. Сондықтан кеуекті заттар ылғалды сіңіреді.

Енді жөкелерді сығып, оларды лас суға түсіріңіз. Сумен не болды? Ол да оған ауа мен топырақтан түскен зиянды заттармен бірге сіңірді.

Қорытынды тұжырымды түсіндіріп беріңіздер.

3 тапсырма

Саңырауқұлақтың құрылысы туралы айтып беріңіздер:

Тақырыбы: Үй өсімдіктері

1 тапсырма

Бөлме өсімдіктерінің атың атаңыздар:

2 тапсырма

«Қандай әдіс жақсы?»

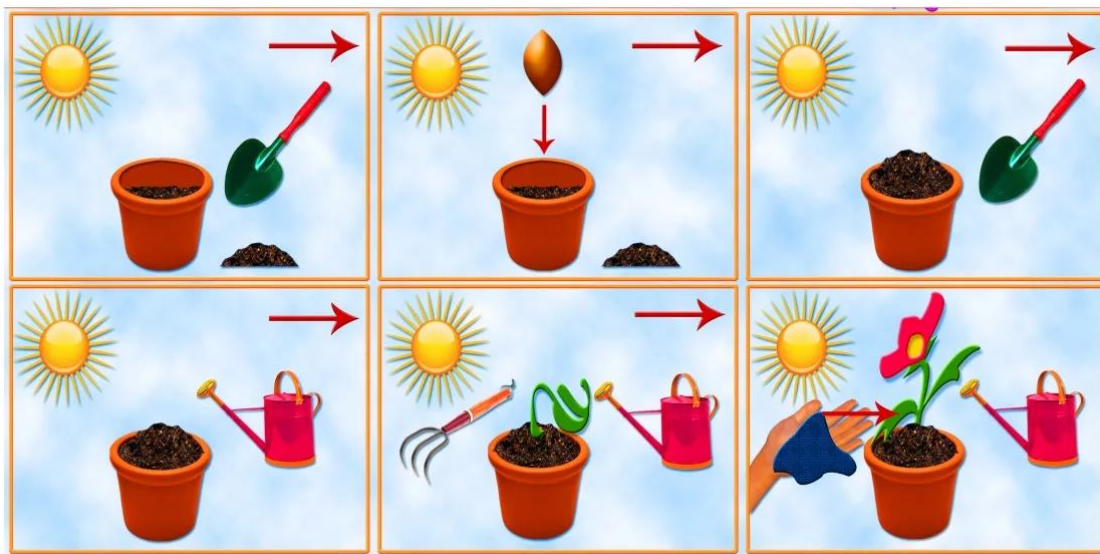
Мақсаты: Өсімдіктердің өсуі мен дамуы үшін қолайлы жағдай жасау, өсімдіктердің топыраққа тәуелділігін негіздеу.

Материалдар: Екі бірдей қалемшелер, суы бар ыдыс, топырағы бар құмыралар, өсімдіктерді күту заттары.

Барысы: Ересек өсімдіктер топырақсыз ұзақ өмір сүре алады ма (мүмкін емес); олар жақсы өседі – суда немесе топырақта. Балалар гераньнің шегендерін әртүрлі ыдыстарға – сумен, топырақпен орналастырады. Оларды бірінші жаңа парақ пайда болғанға дейін бақылайды. Бақылау күнделігінде және өсімдіктердің топыраққа тәуелділік моделі түрінде тәжірибе нәтижелерін ресімдейді.

3 тапсырма

Гүл отырғызу процессін сипаттап беріңіздер:

Тақырыбы: Қазақстанның өсімдіктері

1 тапсырма

Сәйкестендіріңіздер:

Көкөніс дақылдары – өсімдіктің жеуге жарамды бөлігін білдіретін аспаздық термин немесе қатты өсімдік майы бар тағам.

	Жемшөп дақылдары — ауыл шаруашылық малдарын (ірі қара мал, қой-ешкі, үйрек, тауық және т.б) азықтандыру үшін өсірілетін дақылдар.
	Жеміс-жидек дақылдары - шырынды және құрғақ жеміс-жидекті өсімдіктер.
	Бақша дақылдары – асқабақ тұқымдасына жататын, ағашта немесе бұтада өсетін бір жылдық шөптесін өсімдіктер тобы.
	Техникалық дақылдар дегеніміз - өндіріске қажетті шикізат алу мақсатында өсірілетін өсімдіктер. Мысалы, картоптан крахмал алынады.

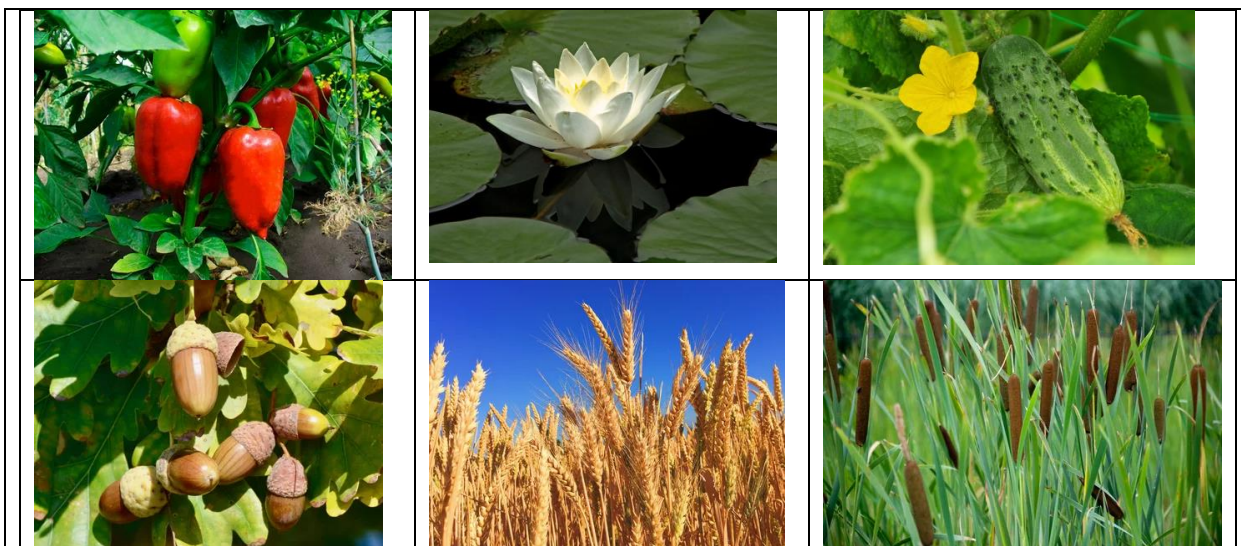
2 тапсырма

Қазақстан екпе өсімдіктерінің негізгі түрлерін атаңыздар:

3 тапсырма

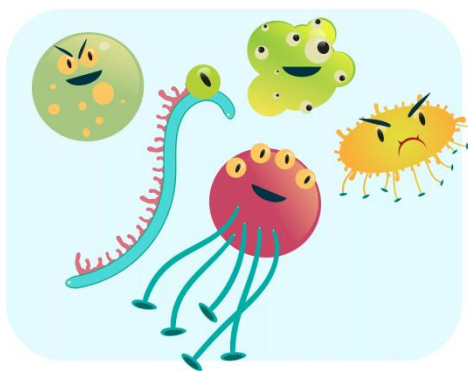
Жабай және екпе өсімдіктерді белгілеңіздер:

Тақырыбы: Микроорганизмдер

1 тапсырма

Бактериялардан қорғану жолдары туралы айтыңыздар

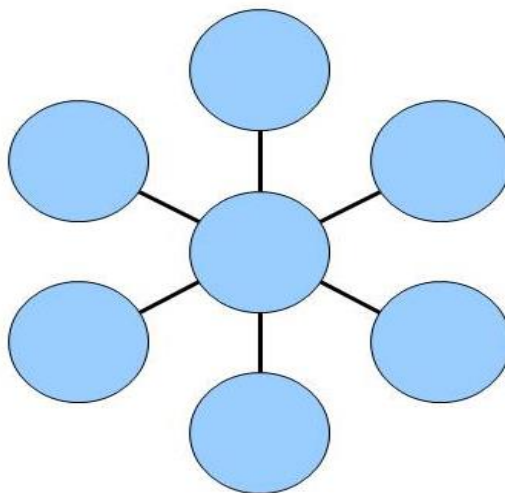
2 тапсырма

Бөлменің қай жерінде микробтар болуы мүмкін? Микробтарды жою үшін қандай ірекеттер жасау керек?

3 тапсырма

Вирустың таралуын кластер арқылы жеткізіңіздер:

Тақырыбы: Жануарлардың көптүрлілігі және олардың өзара қатынастары

1 тапсырма

Жануарлар түрлерін сәйкес кластарға жіктеңіз. Жіктеу үшін кластың аты дұрыс жазылған кітапты таңдаңыз.

2 тапсырма

Жануарлардың мекенін тап:

Жануарлар

Аю

Жылқы

Ара

Әтеш

Түлкі

Шымшық

Тұрақ атаулары

ұя

ін

тауық қора

апан

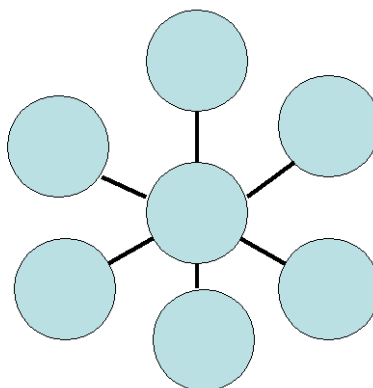
ара ұясы

ат қора

Тақырыбы: Теңіз балдырлары

1 тапсырма

Балдырлар туралы кластер құрыңыз

2 тапсырма

«Өсімдіктер тыныс ала ма?»

Мақсаты: Өсімдіктің тыныс алу қажеттілігін анықтайды. Өсімдіктерде тыныс алу процесі қалай болатынын түсіну.

Материалдар: Бөлме өсімдігі, коктейльге арналған түтіктер, вазелин, лупа.

Барысы: Балалар адамның тыныс алу процесі туралы біліміне сүйене отырып, тыныс алу кезінде ауа өсімдіктің ішіне түсіп, одан шығуы керек.

Түтікше арқылы дем алады және шығарады. Содан кейін түтікшелердің тесігі вазелинмен жабады.

Қорытындысын түсіндіріп беріңіздер.

Тақырыбы: Қазақстанның табиғат қорғау аймақтары

1 тапсырма

Екі бағананы мағынасы бойынша сәйкестендіріп, дұрыс тұжырымдамалар құрастырыңыз.

Наурызым қорығы			мұнда қызғылт қоқиқаздар ұя салады
Барсакелмес қорығы			жабайы алма <i>малиус</i> <i>боката</i> кездеседі
Марқакөл қорығы			«Мыстан кемпір», «Найзатас» және «Кемпір тас» сияқты жартастар бар
Қорғалжын қорығы			құлан, ақбөкен және қарақұйрық мекендейді
Баянауыл ұлттық табиғи саябағы			1996 жылы Алматы облысында құрылған
Іле Алатауы ұлттық табиғи саябағы			1447 м теңіз деңгейінен жоғары орналасқан

2 тапсырма

Тізімнен қажетті сөзді таңдап, сөйлемдерді аяқтаңыз: (*Ақсу-Жабағылы, Наурызым, Марқакөл, Қаратау, Күршім, Іле Алатауы, Іле, Лепсі, Сырдария, Марқакөл, Қорғалжын, Барсакелмес, "Мыстан кемпір" жотасы, Шайтанкөл Жумбақтас, Павлодар облысында, Алматы облысында, Маңғыстау облысында*)

қорығы 1926 жылы құрылған Республикадағы ең көне қорық. Алматы қорығына төбесі мәңгі қар мен мұзбен қапталған, бөктерін бай өсімдік пен ағаш жамылғысы жауып жатқан, етегі құмды шөл болып келетін биік тау мен өзені кіреді. қорығы 1968 жылы Ақмола облысында құрылған және мұнда Жер бетінде сирек кездесетін қызғылт қоқиқаздар ұя салады. Қарқаралы ұлттық саябағында атақты орналасқан. Алтынемел ұлттық саябағы орналасқан.

Тақырыбы: Ауыл шаруашылығы өсімдіктері

1 тапсырма

Ауыл шаруашылық өсімдіктерінің атарын атаңыздар:

2 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
Жидек дақылдары - бұл май алу үшін өсірілетін өсімдіктер.	☐	☐
Жемшөп дақылдары - бұл мал азығы үшін өсірілетін ауыл шаруашылық өсімдігі.	☐	☐
Жемісті дақылдар - жеміс-жидек және жаңғақ алу үшін өсірілетін мәдени өсімдіктер тобы.	☐	☐
Көкөністі дақылдар - бұл дәні үшін өсірілетін өсімдіктер тобы.	☐	☐
Дәнді бұршақты дақылдар - көпжылдық талдардан тұратын жемісті дақылдар тобы.	☐	☐
Ауыл шаруашылығына көбірек зиян келтіретіндерге тышқандар жатады.	☐	☐

Тақырыбы: Улы өсімдіктер

1 тапсырма

Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
Өсімдіктер қозғала алмайды, сондықтан қорғану үшін олар жағымсыз иіс шығарады.	☐	☐
Кейбір өсімдіктерде тікенек сияқты физикалық қорғанысы болады.	☐	☐
Улы қоспалардың көбісінің емдік қасиеттері болады.	☐	☐
Жүзім улы өсімдікке жатады.	☐	☐
Картопта гликоалкалоид ретінде белгілі улы қоспа болады.	☐	☐
Кейбір ас өсімдіктерінде улы элементтер болады. Мысалы: картоп, алма, шие.	☐	☐

2 тапсырма

Төмендегі сұрақтардың бір ғана дұрыс нұсқасын таңдаңыз.

Кейбір өсімдіктерде физикалық және _____ қорғанысы болады.

- a) механикалық
- b) химиялық
- c) биохимиялық
- d) оларда қорғаныс болмайды

Улы элементтері болатын ас өсімдіктерін таңдаңыз.

- a) жүзім
- b) алма
- c) сәбіз
- d) алмұрт

Олеандр гүлінің әдетте қай бөліктері улы болады?

- a) барлық бөліктері улы
- b) тек баданасы улы
- c) жапырақтары улы
- d) оның бөліктері улы емес

Улы өсімдіктер қандай мақсатта қолданылады?

- a) емдік мақсатта
- b) тәрбие мақсатында
- c) ғылыми мақсатта
- d) сәндік мақсатта

Тақырыбы: Жердің су және ауа қабықтары

1 тапсырма

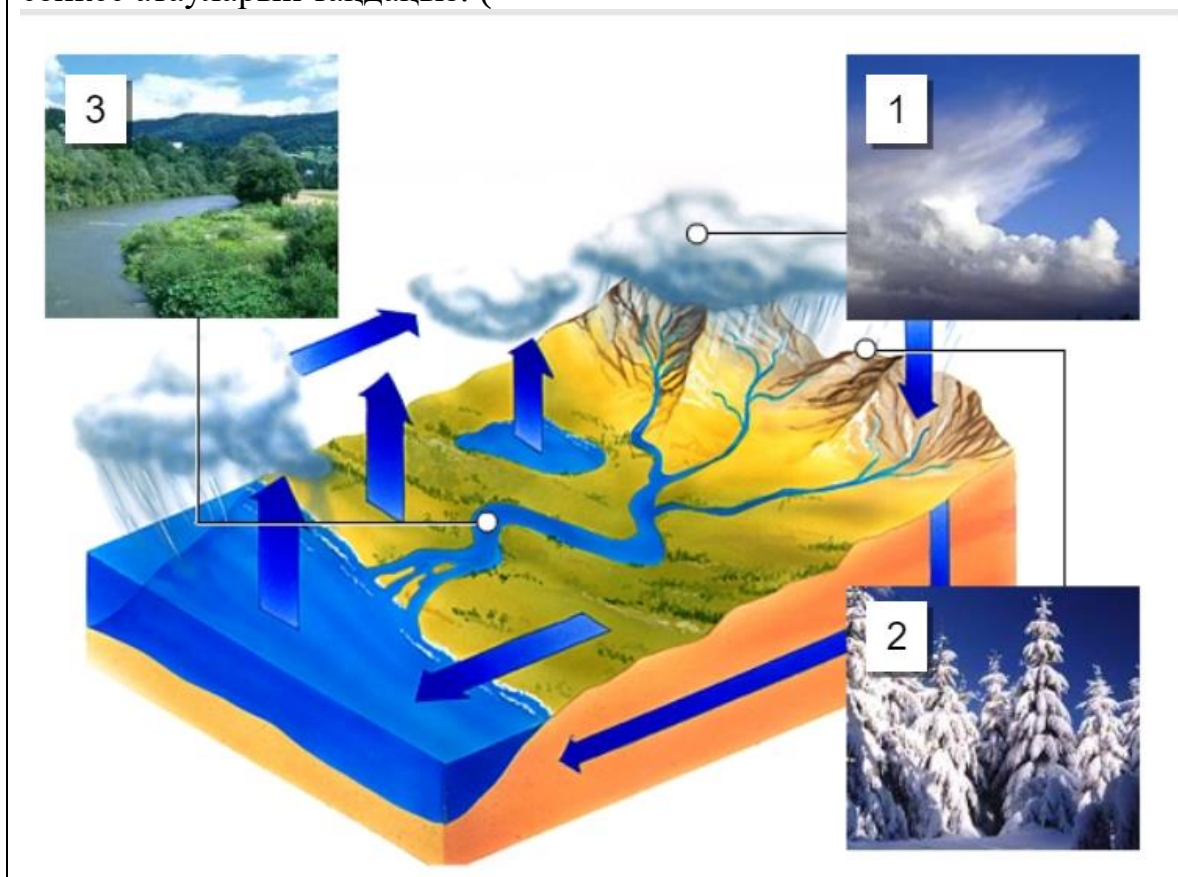
Сәйкестендіріңіздер

Топырақ	табиғи жолмен пайда болып, жер бетінің ойыстарына жиналған су.
---------	--

Көл	Жердің біраз аумағын жауып жатқан, ұзақ жылдар бойы жиналған қарлардан, олардың қиыршық қарларға, содан кейін мұзға айналуынан құралған мұз жиыны. Олар қозғала алады. Мұздықтар материктік және таулы болады.
Теңіз	Құрлыққа жақын орналасқан мұхит бөлігі. Теңіз мұхиттан аралдармен немесе бұғаздармен бөлінген. Кейбір теңіздерді айлақ немесе шығанақ деп атайды. Мысалы Бенгал шығанағы.
Мұздық	Минералды және органикалық бөлшектерден тұратын литосфераның сыртқы қабаты – су және ауа. Топырақ – өсімдіктер дамып, одан өсуге қажетті минералды элементтерді бойына сіңіре алатын жердің үсті.

2 тапсырма

Суретте бейнеленген Жерде бар су пішініне судың физикалық күйлерінің сәйкес атауларын таңдаңыз: (

	Қатты күй	Сұйық күй	Газ тәрізді күй
1. Бұлт			
2. Қар			
3. Өзен			

Тақырыбы: Тау жыныстары және пайдалы қазбалар

1 тапсырма

Мына табиғат қорларын қалпына келетін және қалпына келмейтін деп 2 топқа бөліңіз.

Қалпына келетін және қалпына келмейтін

ауа

тас көмір

табиғи газ

темір кені

шикі мұнай

ағаштар

балық

қорғасын кені

су

2 тапсырма

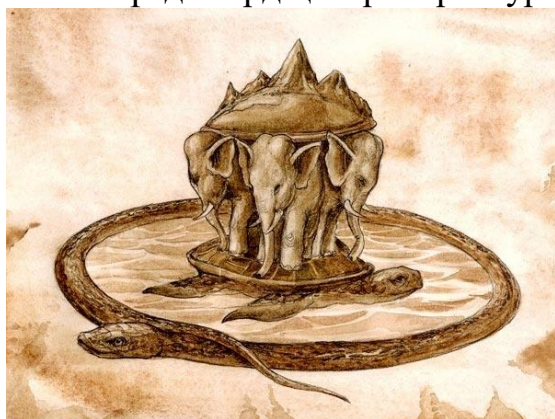
Суреттегі құбылысты бақылап сипаттап беріңіз, осындай көріністің себебін түсіндіріңіздер.

Тақырыбы: Жер, біздің жер шар

1 тапсырма

Ежелгі үндістердің жер шары туралы көзқарасын айтып беріңіздер.

2 тапсырма

Жер айналымы нәтижесінде қандай өзгерістер болады? Бірнеше жауапты таңда.

- жыл маусымдары ауысады
- Ай тұтылады
- күн мен түн ауысады
- көкжиек пішіні өзгереді
- күні бойы жарық мөлшері өзгереді

3 тапсырма

Ұяшықтағы дұрыс жауаптарды таңдаңыз.

Жердің өз білігінен айналу қозғалысы / деп аталады. Жер / бастап / қарай айналады. Жер өз білігінен толық бір айналымын / градус, / жасайды. Жер өз білігінен айналу нәтижесінде / ауысады.

Тақырыбы: Жер серігі ай

1 тапсырма

Ұяшықтан қажетті сөзді таңдап, мәтінді толықтырыңыз.

Айда / / жоқ. / / / Айдан су табылған. Айда жел жоқ және жердегі ауа райын құрастыратын құбылыстар жоқ / . Аполлон ғарышкерлері қалдырған іздер қалай болғанда да шамамен / / бойы көрініп жатады, себебі Айда эрозия жүрмейді.

2 тапсырма

Әр анықтамаға Ай фазасының сәйкесін таңдаңыз.

жаңа ай			Ай шаңқай түсте шығады, түн ортасында батады.
бірінші ширек			Ай таңертең шығып, кешке батады.
үшінші ширек			Ай кешке шығып, таңертең батады.
толған ай			Ай түн ортасында көтеріліп, шаңқай түсте батады.

3 тапсырма

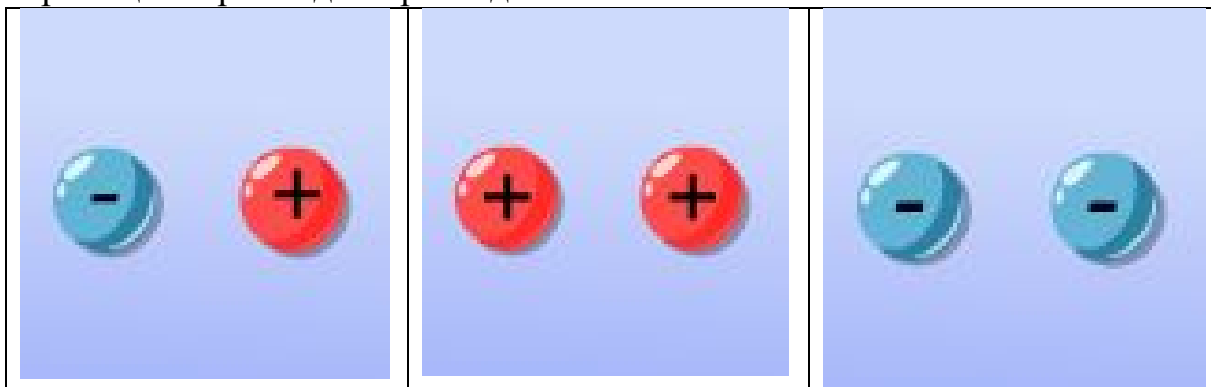
Дұрыс және бұрыс тұжырымдамаларды табыңыз.

	Дұрыс	Бұрыс
Жерді Шолпан деп аталатын табиғи серігі айналады.	☐	☐
Ай Жерді 28 күнде толық айналады.	☐	☐
Ай Жерге тек бір бетімен ғана қарап тұрады.	☐	☐
Ай Жердің жасанды серігі.	☐	☐
Айдың тұтылуынан бөлек, Күн әрқашан Айдың тең жартысын жарықтандырып тұрады.	☐	☐
Ай Жерден шамамен 80 есе жеңіл, ал радиусы 4 есеге дейін қысқа.	☐	☐

Тақырыбы: Жердің магниттік өрісі

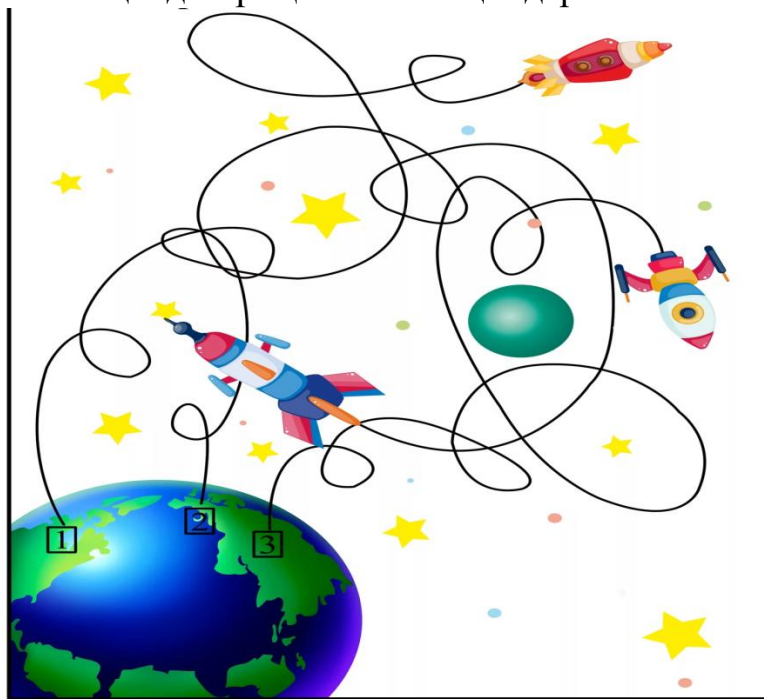
1 тапсырма

Зарядталған денелердің қайсысы тартылатынын, қайсысы тебілетінін көрсетіңіз: тартылады/тербеледі

2 тапсырма

Корабльдер қай станциядан ұшқанын табыңыздар

Тақырыбы: Географиялық орналасуды анықтау

1 тапсырма

Ұялы телефондарыңызды алып өздеріңіздің географиялық орындарыңызды анықтаңыздар. Координат мәліметтерін смс арқылы мұғалімге хабарлаңыздар.

2 тапсырма

Ұялы телефон арқылы мектеппен сіздің тұратын үйіңіздің ара қашықтығын анықтап карта кескінін жасаңыздар:

3 тапсырма

Тәжірибе жүргізу үшін қажет:

Ине.

Магнит.

Қайшылар.

Картонның шағын бөлігі.

Банктің.

Жіп.

Компас.

Қарындаш.

Экспериментті орындау уақыты:

Шамамен 15-20 минут.

Эксперимент бастаймыз:

Магнитті бірнеше рет магнитке айналдырыңыз.

Жіптің бір ұшын картонның шағын бөлігіне байлаңыз, ал екінші ұшын қарындаш ортасына байлаңыз.

Инені картон ортасынан сүртіп, оны сонда қалдырыңыз.

Банкіні алып, жоғарыдан қарындаш салыңыз, ал инесі бар картон банкаларды төмен түсіріңіз, бірақ оны банкалардың түбіне дейін жеткізейік.

Картонның ортасында ине көлденең күйде болуы тиіс.

Дүкенде сатып алынған сіздің үй компас және компас тегіс бетке компас қаңқасын қойыңыз, бірдей бағытты көрсетеді ма?
Қорытындысын сипаттап беріңіздер.